

Årsberättelse 2018

Landskapets fastighetsverk

Bild: Guttorp fiskuppfödninganläggning som år 2018 försetts med solpaneler.

Innehåll	Sida
1. VD:s översikt	3
2. Styrelsens verksamhetsberättelse	
Allmän verksamhetsmässig och ekonomisk översikt	6
Nyckeltal	7
Personal	7
Bokföring och redovisning	7
Hållbar utveckling	8
Lagstiftning rörande Fastighetsverket	9
Väsentliga händelser efter räkenskapsperiodens utgång	10
Framtida utveckling av verksamheten	10
Risker	10
Disposition av vinstmedel	10
3. Bokslut	
Resultaträkning	11
Balansräkning	12
Redovisningsprinciper	14
Noter resultaträkning	16
Noter balansräkning	17
Styrelsens och VD:s bokslutsunderskrifter	20
4. Revisionsberättelse	21

1. VD:s översikt

Landskapets fastighetsverks ("Fastighetsverket") primära uppdrag är att bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter avsedda för förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i landskapets ägo och Fastighetsverkets besittning. Uppdraget innefattar även skötsel av kulturhistoriska fastigheter och naturreservat, hantering av landskapets vatten, skog och markområden samt nybyggnation.

År 2018, som utgjorde vårt tredje verksamhetsår, präglades bland ett stort antal projekt och aktiviteter speciellt av införlivningen av ÅHS:s fastighetsmassa från 1.1.2018 samt en intensifierad planering av polisens framtida renoverade och nybyggda hus vid Strandgatan.

Sjukhuset/ÅHS

Sjukhusets byggnader om drygt 40 000 kvadratmeter har under året nogsamt besiktigats. Vi har nu en bra bild av byggnadernas skick från de tidigaste delarna byggda 1953 och de otaliga tillbyggnader och renoveringar under årens lopp. Vi samarbetar nära ÅHS där de som följande steg kartlägger byggnadernas passform i förhållande till den verksamhet de bedriver. Baserat på besiktningar utifrån byggnadernas skick och verksamhetsanpassning kan vi sedan tillsammans planera för de omfattande renoveringar och ombyggnader som kommer att behöva göras åren framåt. Fastighetsverkets uppfattning efter ett år med sjukhusets byggnader och nära samarbete med ÅHS är att det var korrekt och bra linjebeslut att ÅHS fokuserar på sjukvården medan Fastighetsverket långsiktigt ser till att byggnaderna underhålls på ett sätt som ger bästa möjliga förutsättningar för ÅHS att fokusera på sjukvård samtidigt som fastigheternas värde bevaras.

Viktigt för Fastighetsverket har varit att jobba nära kunden ÅHS för att förstå förväntningar och behov framåt. En styrgrupp med ledande personer från bägge organisationer har etablerats och det finns även forum för byggnadsprojekten respektive fastighetsskötseln. Därutöver en daglig löpande kontakt mellan Fastighetsverkets på plats arbetande fastighetsskötare och ÅHS tekniska avdelning. Det är skäl att rikta ett särskilt tack till alla involverade som möjliggjort en smidig övergång av fastighetsansvaret för Ålands mest komplexa byggnadsbestånd.

Polishuset

Under 2018 har målsättningen varit att sy ihop det komplexa nya polishusets projektering samt renovering av befintligt hus för att kunna bjuda ut helheten. Direkt efter årsskiftet 2018/2019 kunde sedermera bygget bjudas ut vilket är viktigt då projektering dragit ut på tiden mer än ursprungligen planerat. Mariehamn och Åland kommer att få ett polishus som projekterats för lång hållbarhet och synnerligen energisnål drift.

Energiomställning

Landskapets energi- och klimatstrategi sätter tydliga mål för Fastighetsverkets miljöförbättringssträvanden. Hela personalen har fått insikt och utbildning i hållbarhetsfrågor med syfte att stärka och bredda medvetenheten kring utmaningarna och möjligheterna med hållbar utveckling. Fastighetsverket har deltagit i en kurs om hållbarhetsredovisning.

Under året har fem fastigheter i form av bostadshus i Lemström, radhus i Gutterp, parhus vid flygfältet, grindstugan vid Jan Karlsgården samt två lägenhetshus i Lemland fått oljeeldning utbytt till luftvärmepumpar eller fjärrvärme. Samtidigt som planeringen för de stora kulturhistoriska fastigheterna på landsbygdens energi omställning inletts. Planen är att under kommande år fasa ut all olja till primärt uppvärmning med flis, med start vid Ålands folkhögskola. Utfasning av olja är den enskilt viktigaste omställningsåtgärden inom miljöområdet.

Fastighetsaffärer

Under 2018 såldes Doppingvägen 5 i Mariehamn med 19 lägenheter då lägenheter för privatpersoner inte tillhör Fastighetsverkets kärnverksamhet. Fastighetsverket fick fullmakt att sälja flera fastigheter och planen är att närmaste året och åren avyttra dessa fastigheter. Styrelsen antog även principer för hantering av

förfrågningar om köp av landskapets mark. I samma anda som den mellan staten och landskapet rådande principen om "egentlig statsförvaltning" bereder även Fastighetsverket förfrågningar om köp från allmänheten av landskapets mark. Markens användning och avkastning kompletterat med huruvida marken har kulturhistorisk eller miljömässigt skydd skapar en tydligare bild över vilka objekt som kunde tänkas föreslås säljas och vilka som är att betrakta som kärninnehav. Under året lanserades på Fastighetsverkets hemsida en interaktiv karta omfattande landskapets all fasta egendom.

Fastighetsverket köpte även mark under 2018. I Svinö köptes mark som hyrs till infrastrukturavdelningen inför utvecklingen av korttrutt. Strandgatan 25 köptes in primärt som parkering för polisen och för framtida behov av förvaltningsbyggnation. Kortsiktigt blir tomten byggarbetsplats och sedan parkering för polishuset. Fastighetsverket tog även över ansvaret för åtta lägenheter vid Flygfältsvägen från Finavia.

Jaktarrenden

I juni ordnades auktion för sammanlagt 26 jaktarrenden på landskapets marker. Fastighetsverket lyssnade på jägarkåren och gjorde delvis om systemet för tilldelning. En förändring var att ett antal områden nu i en första omgång arrenderas på tre år istället för sex år. Fastighetsverket strävar efter att skapa en mer frekvent tilldelningsprocess än var sjätte år och framledes blir tilldelning var tredje år för ca hälften av områdena.

Skogsvårdsplan

Efter flera års förberedande arbeten antogs under året en uppdaterad skogsvårdsplan för landskapets egna skogar för de närmaste tio åren. Planen är att framledes avverka mer skog än genomsnittligt under senare år eftersom landskapets skogar i många fall är i avverkningsbar ålder. Trots ökad avverkning visar datamodellerna på att volymen skog kommer att öka på landskapets marker.

Fiske

Användningen av landskapets vatten för fiske hanteras av Fastighetsverket i samråd med fiskeribrånan vid landskapsregeringen. Under året såldes licenser för yrkesmässigt fiske samtidigt som hanteringen av fritidsfisket tog steg framåt genom inrättandet av fiskevakter vars primära syfte är att övervaka att fiskekort har lösts. Noterbart är att antalet sålda fiskekort i det närmaste fördubblades. Det inrättades också årskort för fiskeguider som löstes av fem guider. Fastighetsverket anordnade i mars ett välbesökt seminarium om fritidsfisket och som ett resultat ingicks avtal med Mariehamns stad om bildandet av "Mariehamnskortet" som möjliggör för turistnäringen att bättre paketera och sälja fiske i Mariehamn med omnejd. Fastighetsverket köpte in fiskyngel för 50 000 euro från Guttorp och planterade ut i landskapets vatten, inklusive vid Björkörs naturreservat som ett försök att återplantera fisk i ytterskärgården.

Kronoallmänningar

Fastighetsverket har engagerat sig i frågeställningen kring de så kallade kronoallmänningarnas status och framtid. Det finns 30 holmar i skärgården med statusen kronoallmänning där landskapet är ägare men nyttjanderätten innehas av annan. Under 2018 köpte Fastighetsverket en sådan nyttjanderätt från hemmanet Ollas i Kumlinge by och Fastighetsverket har nu lämnat in ansökan om lagfart. Ett beviljande öppnar upp för att i framtiden lösa knuten avseende andra kronoallmänningars status.

Vandringsstigar

Ett för alla involverade tillfredsställande projekt under 2018 var upprustningen av tio vandringsstigar på naturreservat och i samarbete med Visit Åland en ordentlig uppgradering av informationen om och på stigarna både digitalt och analogt. En av stigarna, den på Herrö naturreservat, tillgängliggjordes även för rullstolsburna. En manual för naturstigar togs fram och används nu av privata när nya stigar eller leder tas fram.

Övrigt

Fastighetsverket gjorde omfattande införsäljning och sedermera långsiktiga avtal med kunder och renoveringar vid Jomala gård. I dag huserar ett 20-tal kunder varav flera nya på Jomala gård och framåtanden är påtaglig. Det inkomstbortfall i form av externa hyresintäkter som Doppingvägen gav upphov till kompensades genom ökade intäkter vid Jomala gård, Flygfältsvägen och ett större avtal vid Folkhögskolans internat gällande boenden för golfbanans personal för ombyggnaden.

Guttorp har under många år lidit av för stora utsläpp från fiskodlingsverksamheten. Fastighetsverket har även ett radhus på området och under året genomfördes en projektering av en ny rening för fiskuppfödningens anläggningen samtidigt som en överenskommelse med Sunds kommun möjliggör att en avloppsledning dras från Finby till Guttorps radhus och kontor. Båda nya anläggningar tas i bruk under 2019 varvid miljöproblemen åtgärdats.

I juni 2018 förlängdes efter lagtingets godkännande av arrendetiden 40 år, ett arrendeavtal med Ålands golfklubb. Avtalet möjliggör golfklubbens storsatsning på uppgradering av slottsbanan i Kastelholm. Arbetet med en delgeneralplan för Kastelholmsområdet återupptogs 2018 efter flera års paus. För landskapet blir frågan om bevarande av kulturmiljön och naturvärden i förhållande till utveckling av området en viktig bälansgång. Fastighetsverket ser att en utveckling med hänsyn till natur- och kulturvärden är fullt möjlig.

Resultatet i Fastighetsverket 2018 blev 5,1 miljoner euro mot 4,5 miljoner 2017. Sjukhusets fastigheter försvårar jämförelsen mellan åren 2018 och 2017. Rensat för ÅHS och jämförelsestörande poster så är omsättning och resultat mellan åren likvärdig.

Fastighetsverkets styrelse har under år 2018 sammanträtt 12 gånger. Styrelsen består av Lennart Isaksson (ordförande), Agneta Erlandsson-Björklund (vice ordförande), Gunda Åbonde-Wickström, Tage Eriksson, Åsa Mattsson och Göran Lindholm.

Fastighetsverkets revisorer består av CGR Fanny Johansson och CGR Fredrik Salonen.

Vi ser med tillförsikt fram emot att bygga vidare och steg för steg förbättra Fastighetsverkets verksamhet. Sjukhusets inkludering var en stor sak 2018 och kommer att påverka även åren framöver. Jag vill avslutningsvis framföra mitt tack till personalen och alla övriga som på sätt eller annat bidragit till Fastighetsverkets utveckling.

Stefan Rumander,

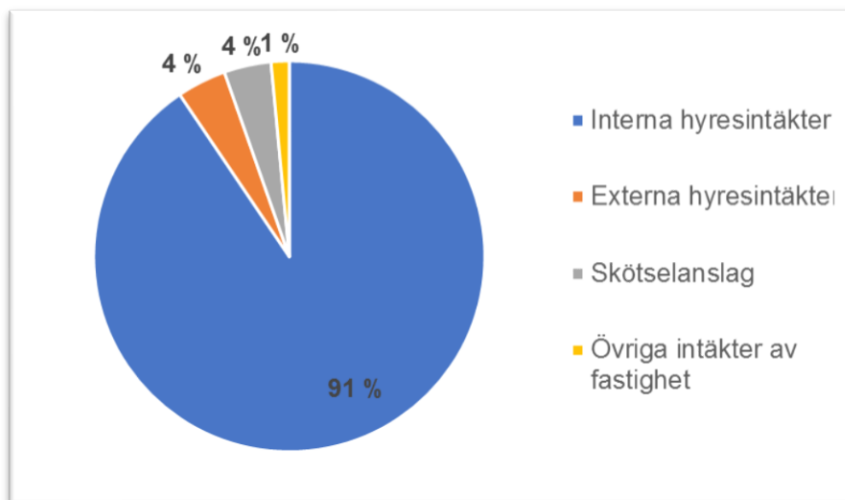
Verkställande direktör

2. Styrelsens verksamhetsberättelse

Allmän verksamhetsmässigt och ekonomisk översikt

Omsättningen för verksamheten under räkenskapsperioden uppgick till 22,0 miljoner euro (år 2017 16,0 miljoner euro) varav 20,0 (13,8) miljoner euro var internhyror. Externa hyresintäkter uppgick till 0,86 (0,89) miljoner euro medan övriga intäkter som främst är vidarefakturerering uppgick till 0,33 (0,39) miljoner euro. Skötselanslag från kulturbyrån och miljöbyrån var 0,84 (0,90) miljoner euro. Fördelningen av intäkterna var sålunda:

Personalkostnaderna totalt uppgår till 2,4 (2,0) miljoner euro. Ökningen om 17,4 % är mindre än den ökning av yta som det överförda sjukhusets fastigheter gav upphov till, vilket var 27 %. Totalt förvaltar Fastighetsverkets personal i 3700 kvadratmeter per medarbetare år 2018 mot 3193 kvadratmeter 2017. Fastighetsverket har aktivt jobbat med organisationens utformning såtillvida att när pensionsavgångar inträffar eller någon slutar övervägs hur arbetet effektivare kan fördelas på befintlig organisation alternativt tjänster köpas in istället för nyanställning.

Inköp av material och tjänster uppgår till 5,0 (3,1) miljoner. Av ökningen om 1,9 miljoner euro är 87 % direkt hänförligt till sjukhusets kostnader. I Fastighetsverket såsom verksamheten såg ut innan sjukhuset inkluderades är el, värme, vatten och avlopp samt avfallshantering samma som året innan medan drifts- och byggnadsmaterial ökat. Detta har att göra med att Fastighetsverket mer än vanligt genomfört mindre projekt med förbättringar och uppgraderingar. T ex har såväl Jomala gård som Jan Karlsgårdens vårdshus mer kostnader under 2018 än ett vanligt år.

Avskrivningarna uppgår till 8,5 (5,5) miljoner euro. Fastighetsverket gjorde under 2018 såväl en ny värdering av sjukhusets alla byggnader samtidigt som de besiktigades. På basen av denna data fastslogs avskrivningstider som påverkar årsavskrivningarna för byggnaderna. Avskrivningarna blev på basen av detta ca 0,6 miljoner euro högre än beräknat före övertagandet och högre än den summa som inräknas i internhyran till ÅHS för 2018.

Övriga rörelsekostnader var 1,1 (0,8) miljoner euro. Ökningen är främst hänförlig till hyra för polisens tillfälliga utrymmen som under året hyrts och anpassats samt ett beslut om inköp av fiskyngel från Gutterop för utplantering i landskapets vatten.

Räkenskapsperiodens vinst summeras till 5,1 (4,5) miljoner euro. Landskapsregeringens utdelning om 5,3 miljoner euro är sålunda större än vinsten, vilket har att göra med att vinsten minskade mot beräknat på grund av den ovan beskrivna högre avskrivningskostnaden på sjukhusets byggnader.

Nyckeltal

Nyckeltal	2016	2017	2018	Förändring
Omsättning	18,5	16,0	20,0	24,8 %
Räkenskapsperiodens vinst	7,7	4,5	5,1	13,4 %
Fastighetsbidrag (rörelsevinst före avskrivningar)	71 %	65 %	58 %	10,3 %
Fastighetsbidragsprocent	4 %	4 %	3 %	-11,7 %
Avkastning på eget kapital	5,8 %	3,4 %	2,6 %	-24,4 %
Yta under förvaltning (kvadratmeter)	115 295	114 965	155 402	35,2 %
Andel av intäkter från landskapets förvaltningar	93,1 %	92,0 %	94,6 %	2,8 %
Genomsnittligt antal heltidsanställda	35	36	42	16,7 %
Genomsnittligt antal m2 per heltidsanställd	3 294	3 193	3 700	15,9 %
Sjukfrånvaro (antal dagar)	303	154	308	100,0 %

De i nyckeltalen ovan redovisade andelen intäkter från landskapets förvaltningar är enligt bokföringslagen att betrakta som närståendeintäkter. Fastighetsverket köper tjänster såsom bokföring, viss it och administration från landskapsregeringen men i övrigt finns inga väsentliga transaktioner mellan Fastighetsverket och ägaren och deras underlydande myndigheter.

Personal

Antalet producerade årsverken inom Fastighetsverket har inte entydigt kunnat fastställas då systemen är under utveckling hos Ålands landskapsregering. Ett förhållandevis stort antal av de anställda jobbar deltid och flera mot timredovisning eller med korta anställningskontrakt eller formellt som konsulter. Inför framtiden är ambitionen att kunna redovisa antal helårsverken inom Fastighetsverket.

Antalet personer i anställningsförhållande var under året 52 medan genomsnittligt antal anställda var 42. Andelen kvinnor var 17 %, samma som året innan.

Åldersfördelning hos de anställda visar att över tio personer av de anställda, varav flera i ledande ställning eller med specialistkunskap, väntas gå i pension de närmaste åren.

Sjukfrånvaron fördubblades mot 2017 till 308 dagar och var därmed tillbaka på samma nivå som 2016. Av 52 anställda under året har dock 40 % ingen sjukdag och 77% ingen eller en dag sjukfrånvaro. Några enskilda medarbetares längre sjukskrivningar påverkar statistiken.

Fastighetsverket samlar två gånger per år hela personalen för en hel eller halvdags sammankomst för informationsutbyte, inspiration eller utbildning. I år hölls evenemangen på Boxö och vid sjöfartsmuseet vars fastighet Fastighetsverket tar över ansvaret för från 1.1.2019.

Bokföring och redovisning

Fastighetsverkets bokföring, redovisning och allmänna rapportering sköts av finansavdelningen på Ålands landskapsregering. Uppgraderingen av ekonomisystem har förbättrat möjligheten till kontinuerlig god uppföljning.

Hållbar utveckling

En hållbar utveckling är en central del i Fastighetsverkets framdrift och ledstjärna finns inom nätverket Bärkraft.ax. Det interna hållbarhetsarbetet kan delas in i miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet och nedanstående beskrivningar har sin grund i GRI standarden för hållbarhetsredovisning (GRI = Global Reporting Index).

Miljömässig hållbarhet:

Prioriterat enligt väsentlighetsprincipen är för Fastighetsverket att fasa ut oljeeldning som värme-källa. Det är den klart viktigaste faktorn för att minska Fastighetsverket CO2 avtryck. Under 2018 har viss personalbrist rått inom energioptimering men det oaktat så har sex fastigheter fått olja utbytt mot värmepumpar eller fjärrvärme: bostadshus i Lemström, radhus i Gutterorp, parhus vid flygfältet, grindstugan vid Jan Karlsgården samt två lägenhetshus i Lemland. Projektering av utbyte av oljeupp-värmning vid Folkhögskolan genomfördes och planeras bytas ut under 2019.

Vid Jomala gård var den gamla flispannan uttjänt och i praktiken behövde olja ofta användas för uppvärmning. Under 2018 installerades en ny flispanna varför olja nu helt avvecklas vid Jomala gård.

Inom område rent vatten gjordes under 2018 en viktig projektering av vattenrening vid Gutterorps fiskodlingsanläggning. Projektet genomförs under första delen av 2019. Fastighetsverket slöt även avtal med Sunds kommun om byggandet av en avloppsledning från Finby till Gutterorp. Detta möjliggör för kommunen att bygga vidare mot andra byar samtidigt som ett enskilt avlopp för Gutterorps bostadslägenheter och fiskuppfödningens kontor undviks.

Fastighetsverket medverkar aktivt i gruppen som jobbar för att rena dricksvattentäkten vid Långsjön och Markusbölefjärden. Kartläggningar gjordes under 2018 och väntas verkställas under 2019.

I Gutterorp genomfördes under 2018 Fastighetsverkets första projekt med solceller på tak, se pärm-bild. Verksamhetens stora energibehov och jämna förbrukning gjorde att fiskuppfödningensanläggning speciellt gynnsam för användning av solceller.

I större nybyggnadsprojekt fortsätter Fastighetsverket att förutsätta att konsulter som planerar för Fastighetsverket har genomgått kurs om passivhus.

Material som används vid nybyggnadsprojekt ska hålla lång tid, t ex i polishuset är betongens be-schaffenhet specificerade att hålla 100 år.

Energibesparing i fastigheter är ett ständigt pågående arbete där mycket finns att göra åren framåt, inte minst på sjukhuset. Målsättningarna framkommer i landskapets energi- och klimatstrategi och stipulerar 20 % lägre förbrukning år 2030 än jämförelseåret 2015. Hösten 2018 påbörjades intern energibesiktning av fastigheter i samband med obligatorisk ventilationskontroll. Energikartläggningarna används som underlag i det löpande arbetet med energieffektivisering. Sista kvartalet 2018 energibesiktigades delar av ÅHS samt Ålands lyceum.

Den under året antagna nya skogsvårdsplanen för landskapets skogar, samt därtill hörande föreskrifter för skötsel, stipulerar höga krav avseende försiktighet vid avverkning för att undvika markskador.

Fastighetsverket gör i dagsläget ingen direkt miljöbedömning av olika leverantörer. Ett förbättringsområde för framtiden är bättre nyckeltal för uppföljning av t ex löpande energikonsumtion per

kvadratmeter. I dag följer Fastighetsverket upp avvecklingstakten av olja som uppvärmning, värmeförbrukning generellt, andelen förnyelsebar energi, andelen förnyelsebar el samt elförbrukning.

Social hållbarhet:

Ett **socialt hållbart** samhälle är ett samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Fastighetsverket har under 2018 ökat takten i utbildning av personalen rent generellt. Kostnaden för utbildning ökade från 9 000 euro år 2017 till 25 000 euro år 2018.

Inom diskrimineringsområdet är det framförallt åldersdiskriminering vi aktivt motverkar på det sättet att Fastighetsverket ser positivt på medarbetares möjlighet att gå ner i arbetstid när pensionsåldern närmar sig. Fastighetsverket har en relativt stor andel medarbetare som inte jobbar heltid och vi bedömer att fördelarna i de flesta fall uppväger nackdelarna samtidigt som det är bra för den enskilde individen med individanpassad arbetstid.

Under 2018 inrättades ett eget arbetarskydd inom Fastighetsverket och en kartläggning av risker genomfördes och ett antal förbättringar identifierades och införs nu löpande.

Kunders hälsa och säkerhet är ständigt ett ämne och Fastighetsverket har flera pågående utredningar inom området inomhusluft.

Tillgänglighet är ett utvecklingsområde som numera finns med i all planering och projektering. Nämnvärt 2018 är Herrö naturreservat som försågs med en 800 meter lång ramp för rullstolsburna.

Ekonomisk hållbarhet:

Ett viktigt ämne inom ekonomisk hållbarhet är upphandling och Fastighetsverket följer strikt lagar och regler. Inte bara det utan kulturen vi vill ha och bygga vidare på inom verksamheten är att konkurrensutsättning som grundregel alltid bör ske, även om summorna understiger olika tröskelvärden.

Som samhällsfinansierad verksamhet är frågor om anti-korruption ständigt närvarande och Fastighetsverket har identifierat och transparent hanterat fall där någon i styrelsen eller organisationen kan tänkas vara jävig och därför inte deltagit i beslut eller inköp.

Fastighetsverkets styrelse beslutade under 2018 om system för transparens och insyn i styrelsens arbete genom att protokollen offentliggjordes förutom de delar som enligt lag måste sekretessbeläggas.

Lagstiftning rörande Fastighetsverket

Fastighetsverket regleras i Landskapslagen om Landskapets fastighetsverk (110:2015). I såväl lag som förarbeten framkommer att styrelsens likväl som VD:s arbete i tillämpliga delar ska följa Aktiebolagslagens bestämmelser. Gällande bokföring och bokslut är det Bokföringslagens bestämmelser som ska tillämpas.

I Landskapslagen om landskapets finansförvaltning (2012/69) klargörs att Fastighetsverket är en del av landskapet, men står utanför budgetekonomin och landskapsförvaltningen.

För försäljningar och upptagande av lån ska Fastighetsverket följa Lagtingsordning (2011/97). Fastighetsverket tillämpar Landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (1977/72).

Väsentliga händelser efter räkenskapsperiodens utgång

Den 1:a januari övertog Fastighetsverket ansvaret för sjöfartsmuseets fastighetsskötsel.

Den 2:a januari 2019 drabbades Åland av stormen Alfrida. Landskapets skogar har påverkats hårt och förväntade intäkter år 2019 kommer istället att resultera i kraftigt ökade kostnader i skogarna samtidigt som virkespriserna gått ner och normala nivåerna inte just nu gäller.

Den 25:e januari ingick efter längre tids förhandlingar långsiktigt hyresavtal med Babcock Scandinavian Air Ambulance Abp, alltså den helikopteroperatör som vunnit ÅHS upphandling av sjuktransporter. Hyresavtalet innefattar hangar vid flygfältet och ett planerat nybyggt hus med kontor och övernattningsmöjlighet.

Framtida utveckling av verksamheten

Fastighetsverket är medveten om att flera förvaltningskunder ser behov av förändringar och förnyelse eller allmänt har önskemål om förbättringar. Den interna resursen för projektledning är begränsad speciellt efter övertagande av ansvaret för sjukhuset och finansieringsläget möjliggör inte heller leverans av allt direkt utan prioriteringar och planering i ett längre tidsperspektiv behövs för att bygga bort den tekniska skuld Fastighetsverket övertagit.

Huvudfokus på projektsidan ligger på att starta renovering och nybyggnation av polishuset samt påbörjandet av projektering av besökscenter i Bomarsund. En osäkerhetsfaktor är projektering av geriatriska kliniken vid ÅHS vars konsultupphandling överklagats till marknadsdomstolen.

Risker

Fastighetsverkets intäkter baseras till stor del på långsiktiga hyresavtal med dussintalet internhyreskunder i stabila verksamheter. Därmed är riskerna på intäktssidan relativt låga.

Byggnader över visst värde är försäkrade även om med relativt hög självrisk anses riskerna därmed synliggjorda och hanterade.

Fastighetsverket arbetar med långsiktig planering av fastigheternas underhåll genom kontinuerliga besiktningar och centraliserad data där underhåll planeras in i tid.

Disposition av vinstmedel

Styrelsen föreslår inför landskapsregeringen att de utdelningsbara vinstmedlen disponeras på följande sätt:

1. Fastställes förskottsöverföring till landskapet om 5 300 000 euro, som redan tidigare beslutats om som utdelning.
2. I det fria egna kapitalet kvarlämnas 1 414 951,83 euro.

Styrelsen anser att den föreslagna vinstutdelningen inte äventyrar Fastighetsverkets soliditet eller likviditet. Vinstutdelningen hindrar inte heller Fastighetsverket från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt eller att fullgöra erforderliga investeringar. Styrelsen anser att de utdelningsbara medlen om 1 414 951,83 euro bör kvarlämnas i Fastighetsverket för att långsiktigt stärka Fastighetsverkets balans och möjliggöra extra korrigeringsåtgärder på fastigheter som tidigare möjligtvis försumrats samt öka säkerheten i verksamheten inför en framtida fastslagning av internhyror.

3. Bokslut

RESULTATRÄKNING

	Not	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2017
OMSÄTTNING	1	22 029 083,31	16 023 089,17
Material och tjänster	2		
Material, förnödenheter och varor			
Inköp under räkenskapsperioden		-468 322,98	-229 480,01
Köpta tjänster		<u>-4 487 335,32</u>	<u>-2 831 480,71</u>
		-4 955 658,30	-3 060 960,72
Personalkostnader	3		
Löner och arvoden		-1 984 370,03	-1 630 990,20
Lönebikostnader			
Pensionskostnader		-356 075,38	-346 769,15
Övriga lönebikostnader		<u>-34 486,98</u>	<u>-44 888,31</u>
		-2 374 932,39	-2 022 647,66
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-8 512 699,83	-5 543 684,97
Nedskrivningar			-121 882,04
Övriga rörelsekostnader	4	-1 117 629,26	-803 101,20
RÖRELSEVINST		5 068 163,53	4 470 812,58
Finansiella intäkter och kostnader			
Övriga ränteintäkter och fin. intäkter		5 862,63	1 911,43
Räntekostnader och övriga fin. kostnader		<u>-3 901,56</u>	<u>-2 827,03</u>
Summa finansiella intäkter och kostnader		1 961,07	-915,60
VINST FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATTER		5 070 124,60	4 469 896,98
RÄKENSKAPSPERIODENS VINST		5 070 124,60	4 469 896,98

BALANSRÄKNING

	Not	31-12-2018	31-12-2017
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar	5		
Särskild egendom			
Markområden		2 019 657,82	1 859 107,82
Byggnader		1 969 583,52	1 857 011,94
		<u>3 989 241,34</u>	<u>3 716 119,76</u>
Övriga materiella tillgångar			
Markområden		3 375 003,71	2 981 370,71
Byggnader		176 073 471,04	114 415 284,30
Maskiner och inventarier		108 855,69	17 690,94
Pågående nyanläggningar		2 860 225,62	5 513 452,06
Materiella tillgångar totalt		186 406 797,40	126 643 917,77
Summa bestående aktiva		186 406 797,40	126 643 917,77
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	6	2 204 757,13	205 341,73
Övriga kortfristiga fordringar		210 443,49	118 817,64
Resultatregleringar	7	65 554,56	0,00
Summa kortfristiga fordringar		<u>2 480 755,18</u>	<u>324 159,37</u>
Kassa och bank		11 455 679,42	6 899 605,68
Summa rörliga aktiva		13 936 434,60	7 223 765,05
SUMMA AKTIVA		200 343 232,00	133 867 682,82

	Not	31-12-2018	31-12-2017
PASSIVA			
EGET KAPITAL	8		
Grundkapital		193 893 204,66	127 639 149,96
Övrigt kapital		3 220 345,74	3 120 345,74
Balanserade vinstmedel		1 644 827,52	1 174 930,54
Förskottsöverföring till landskapets budget		-5 300 000,00	-4 000 000,00
Räkenskapsperiodens vinst		<u>5 070 124,60</u>	<u>4 469 896,98</u>
Summa eget kapital		198 528 502,52	132 404 323,22
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt främmande kapital			
Leverantörsskulder		1 225 507,31	1 011 086,53
Övriga skulder	9	39 894,63	33 156,16
Resultatregleringar	10	<u>549 327,54</u>	<u>419 116,91</u>
Summa kortfristigt främmande kapital		1 814 729,48	1 463 359,60
SUMMA PASSIVA		200 343 232,00	133 867 682,82

REDOVISNINGSPRINCIPER

Allmän information

Landskapets fastighetsverk (Fastighetsverket) är ett affärsverk underställt Ålands landskapsregering. Fastighetsverket tillhandahåller tjänster för landskapsregeringens allmänna förvaltning, fristående enheter som finns i anslutning till den och myndigheter som är underställda landskapsregeringen (landskapsförvaltningen) samt för lagtingets förvaltning och myndigheter som är underställda lagtinget.

Landskapets fastighetsverk bedriver uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för landskapsregeringens- och dess underliggande myndigheters behov, samt sköter den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning.

Uthyrning av fastigheter sker till väsentlig del till landskapsregeringen och dess underliggande myndigheter, dessa presenteras under interna hyresintäkter i resultaträkningens not 1.

Förutom uthyrning av fastigheter till landskapsregeringen och dess underliggande myndigheter hyrs fastigheter, när sådana finns tillgängliga, även ut till externa parter såsom företag, föreningar och privatpersoner. Dessa intäkter presenteras som externa hyresintäkter och innehåller förutom hyror, även jordbruks- och jaktarrenden. Alla intäkter intäktsförs på prestationsbasis dvs. hyresintäkterna för månaden intäktsförs i den relevanta månaden.

Förutom förvaltningen av uthyrning skall Fastighetsverket även svara för förvaltning och underhåll av kulturarv, naturreservat och dylik särskild egendom. För underhåll av dessa fastigheter erhåller Fastighetsverket ett skötselanslag av Ålands landskapsregering som fastställs årligen. Dessa presenteras som interna skötselanslag i not 1. Övriga intäkter av fastighet representerar främst vidarefakturerade kostnader för el, värme och vatten samt försäljning av virke.

Värdering av bestående aktiva

Ålands landskapsregering har den 29.12.2015, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till Fastighetsverket (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild).

Ingående anskaffningsutgiften för bestående aktiva 1.1.2016 har vid överföringen av fastigheternas besittningsrätt från Ålands landskapsregeringens till Landskapets fastighetsverk värderats i enlighet med Lagen om landskapets fastighetsverk. Den särskilda egendomen har överförts till bokföringsvärde och de övriga fastigheterna har överförts till gängse värde. Landskapsregeringen har efter bildandet och kommer även framledes enligt ovannämnda principer att genom enskilda överföringsbeslut föra över nyanskaffad apportegendom till Landskapets fastighetsverk, t ex inköpt mark för naturreservat.

Anläggningstillgångarna delas upp i:

- Materiella tillgångar – särskild egendom
- Materiella tillgångar – övriga

Särskild egendom, egendom definierad enligt 14 § landskapslagen (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Med särskild egendom avses sådan egendom som inte värderas till sitt verkliga värde. I landskapets anläggningsregister ingick denna typ av egendom under begreppet *landskapsegendom*. Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Det har inte gjorts någon värdering av den särskilda egendomen och denna avskrivs inte. Senare renovering eller investering i dessa fastigheter inom särskild egendom behandlas som en normal anskaffning av anläggningstillgångar och avskrivs enligt nedan.

Avskrivningstiderna

De materiella tillgångarna upptas till det verkliga värdet eller bokföringsvärdet vid överföringstidpunkt från Ålands Landskapsregering. Vid köp av tillgångar upptas dessa till anskaffningsutgiften. Alla andra tillgångar förutom värdet för särskild egendom avskrivs enligt nedanstående avskrivningstider. Individuell avskrivningstid finns etablerad för varje enskild tillgång enligt dess förväntade livslängd.

Tillgångsgrupp:	Avskrivningstid:
Byggnader	10 – 30 år
Maskiner och inventarier	5 år
Särskild egendom, nyinvestering/renovering, byggnader	20 år

Avskrivningstid väljs efter bedömning av byggnadens förväntade livslängd.

Gränsen för när en anskaffning ska aktiveras som en anläggningstillgång är 50 000 euro.

NOTER RESULTATRÄKNING

	31.12.2018	31.12.2017
Not 1. Omsättning		
Intäkter av fastigheter		
Interna hyresintäkter	20 001 773,61	13 835 206,12
Interna skötselanslag	840 000,00	906 000,00
Externa hyresintäkter	859 871,39	890 249,21
Övriga intäkter av fastighet	327 438,31	391 633,84
Omsättning totalt	22 029 083,31	16 023 089,17
Not 2. Material och tjänster		
Inköp under räkenskapsperioden		
Material	468 322,98	229 480,01
Köpta tjänster		
Drift och underhåll	1 345 212,40	876 334,67
El	1 300 096,50	824 407,07
Värme	1 208 599,26	670 477,83
Fastighetsskatt	249 462,98	205 908,66
Avfallshantering	147 728,97	159 145,22
Vatten och avloppsvatten	236 235,21	95 207,26
Material och tjänster totalt	4 955 658,30	3 060 960,72
Not 3. Antal anställda i medeltal		
Genomsnittligt antal heltidsanställda:	42	36
<p>Fastighetsverket har under året 2018 haft timanställda som ej är heltidsanställda. Dessa är ej medtagna i nyckeltalet "genomsnittligt antal heltidsanställda" och bedöms inte väsentligt påverka genomsnittet.</p>		
Utbetalda löner och arvoden till VD och styrelsemedlemmar	111 775,11	86 068,71
Not 4. Övriga rörelsekostnader		
Övriga rörelsekostnader		
Övriga skötselkostnader	391 088,87	324 179,13
Administrationskostnader	192 864,94	141 459,30
Hyror och arrenden	251 401,23	121 228,21
Övriga personalkostnader	146 432,57	99 957,05
Köpta experttjänster	71 626,12	62 462,64
Revisionstjänster	24 949,87	28 590,82
Skadeförsäkringar	39 265,66	25 224,05
Övriga rörelsekostnader totalt	1 117 629,26	803 101,20

NOTER BALANSRÄKNING

Not 5. Materiella tillgångar	2018	2017
Särskild egendom, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	1 859 107,82	1 839 441,82
Ökning under året	160 550,00	19 666,00
Minskningar under året	0,00	0,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	2 019 657,82	1 859 107,82
Särskild egendom, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	1 889 866,75	1 260 903,92
Ökning under året	154 952,25	628 962,83
Minskningar under året		
Ack. anskaffningsvärden 31.12	2 044 819,00	1 889 866,75
Ack. planavskrivningar 1.1	-32 854,81	-8 565,37
Planavskrivningar som gäller minskningar under året		
Årets planavskrivningar	-42 380,67	-24 289,44
	-75 235,48	-32 854,81
Bokfört värde 31.12 särskild egendom	3 989 241,34	3 716 119,76
Materiella tillgångar, markområden		
Anskaffningsvärde 1.1	2 981 370,71	2 972 520,71
Ökning under året	576 983,00	20 000,00
Minskningar under året	-183 350,00	-11 150,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	3 375 003,71	2 981 370,71
Materiella tillgångar, byggnader		
Anskaffningsvärde 1.1	125 482 301,32	125 349 191,55
Ökning under året	71 249 031,74	229 001,77
Minskningar under året	-1 398 370,00	-95 892,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	195 332 963,06	125 482 301,32
Ack. planavskrivningar 1.1	-11 067 017,03	-5 446 020,24
Planavskrivningar som gäller minskningar under året	266 981,27	14 383,80
Avskrivningar som gäller nedskrivningar under året	0,00	-121 882,04
Årets planavskrivningar	-8 459 456,27	-5 513 498,55
	-19 259 492,03	-11 067 017,03
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar byggnader	176 073 471,04	114 415 284,30
Materiella tillgångar, övriga		
Anskaffningsvärde 1.1	29 484,88	29 484,88
Ökning under året	102 027,64	0,00

Minskningar under året	0,00	0,00
Ack. anskaffningsvärden 31.12	131 512,52	29 484,88
Ack. planavskrivningar 1.1	-11 793,94	-5 896,96
Planavskrivningar som gäller minskningar under året		
Årets planavskrivningar	-10 862,89	-5 896,98
	-22 656,83	-11 793,94
Bokfört värde 31.12 materiella tillgångar övriga	108 855,69	17 690,94
Pågående projekt 31.12	2 860 225,62	5 513 452,06
Bokfört värde materiella tillgångar totalt 31.12	186 406 797,40	126 643 917,77
Not 6. Kundfordringar		
Kundfordringar, hyror	2 069 827,61	56 219,88
Kundfordringar, övriga	134 929,52	149 121,85
Summa kortfristiga fordringar	2 204 757,13	205 341,73
Not 7. Resultatregleringar		
Skattefordran	21 360,22	
Övriga resultatregleringar	44 194,34	
	65 554,56	0,00
Not 8. Eget kapital		
Grundkapital 1.1	127 639 149,96	127 639 149,96
Ökning genom apport	66 254 054,70	
Grundkapital 31.12	193 893 204,66	127 639 149,96
Övrigt eget kapital 1.1	3 120 345,74	3 100 345,74
Ökning under året	100 000,00	20 000,00
Övrigt eget kapital 31.12	3 220 345,74	3 120 345,74
Balanserade vinstmedel 1.1	5 644 827,52	7 654 161,89
Förskottsöverföring till landskapets budget föregående räkenskapsperiod	-4 000 000,00	-6 330 000,00
Balanserade vinstmedel 31.12.2017	1 644 827,52	1 324 161,89
Balanserade vinstmedel 31.12	1 644 827,52	1 174 930,54
Förskottsöverföring till landskapets budget under räkenskapsperioden	-5 300 000,00	-4 000 000,00
Räkenskapsperiodens resultat	5 070 124,60	4 469 896,98
Sa Eget kapital	198 528 502,52	132 404 323,22

Grundkapitalet har under räkenskapsperioden ökat genom en överföring av ÅHS:s fastigheter, Ålands landskapsregerings beslut ÅLR 2017/6751 och ÅLR 2018/10670, samt ytterligare en fastighetsöverföring från Ålands Landskapsregeringen till Landskapets fastighetsverk, beslut ÅLR 2017/8954.

Övrigt eget kapital har under räkenskapsåret ökat genom en överföring av två stycken naturskyddsområden, Ålands landskapsregerings beslut ÅLR 2018/10129.

Not 8.1 Utdelningsbara medel

Balanserade vinstmedel 31.12	1 644 827,23	1 174 930,25
Räkenskapsperiodens resultat	5 070 124,60	4 469 896,98
Förskottsöverföring till landskapets budget	-5 300 000,00	-4 000 000,00
Överförs till balanserade vinstmedel	1 414 951,83	1 644 827,23

Styrelsen föreslår inför landskapsregeringen att de utdelningsbara vinstmedlen disponeras på följande sätt:

1. Fastställes förskottsöverföring till landskapet om 5 300 000 euro, som redan tidigare beslutats om som utdelning.
2. I det fria egna kapitalet kvarlämnas 1 414 951,83 euro.

Styrelsen anser att den föreslagna vinstutdelningen inte äventyrar Fastighetsverkets soliditet eller likviditet. Vinstutdelningen hindrar inte heller Fastighetsverket från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt eller att fullgöra erforderliga investeringar. Styrelsen anser att de utdelningsbara medlen om 1 414 951,83 euro bör kvarlämnas i Fastighetsverket för att långsiktigt stärka Fastighetsverkets balans och möjliggöra extra korrigeringsåtgärder på fastigheter som tidigare möjligtvis försumrats samt öka säkerheten i verksamheten inför en framtida fastslagning av internhyror.

Not 9. Övriga skulder

Förskottsinnehållning	32 946,49	27 267,07
Övriga kortfristiga skulder	6 948,14	5 889,09
	39 894,63	33 156,16

Not 10. Resultatregleringar

Lönebikostnader	126 975,99	45 451,37
Periodiserade löner	372 307,26	351 441,11
Övriga resultatregleringar	50 044,29	22 224,43
	549 327,54	419 116,91

Säkerheter och ansvarsförbindelser

Hyresansvar

Förfaller till betalning under nästa räkenskapsperiod	42 130,00	45 960,00
Förfaller till betalning senare	0,00	42 130,00
	42 130,00	88 090,00

Bokslutsunderskrifter

Mariehamn den 12 mars 2019

Lennart Isaksson
Ordförande

Agneta Erlandsson-Björklund
Viceordförande

Gunda Åbonde-Wickström

Göran Lindholm

Tage Eriksson

Åsa Mattsson

Stefan Rumander
VD

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Mariehamn den 12 mars 2019

Fanny Johansson
CGR

Fredrik Salonen
CGR

Revisionsberättelse

Till Ålands landskapsregering

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av bokslutet för Landskapets fastighetsverk (fo-nummer 2734625-5) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2018. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning och noter till bokslutet.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av bolagets ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisions sed i Finland. Våra skyldigheter enligt god revisions sed beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet*. Vi är oberoende i förhållande till bolaget enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisions sed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns.

Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisions sed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- Skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

Landskapets fastighetsverk
Revisionsberättelse
för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2018

- Drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bolagets styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Övrig information omfattar informationen i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen. Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa informationen i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan informationen i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om informationen i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om VD:s översikt och verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och VD:s översikt och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i informationen i VD:s översikt och verksamhetsberättelsen bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Mariehamn den 12 mars 2019

Fanny Johansson
CGR

PricewaterhouseCoopers Oy
Nygatan 6, II vån.
22 100 Mariehamn

Fredrik Salonen
CGR

KPMG Oy Ab
Slottsgatan 26 C 3 A
20100 Åbo